

РЕКРЕАЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІЇ МЕЗИНСЬКОГО НПП У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Карпенко Ю.О.,

кандидат біологічних наук.

начальник науково-дослідного відділу, Мезинський НПП,

завідувач кафедри екології, географії та природокористування,

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

На сучасному етапі фахівці з туризму та рекреалогії виділяють три основні типи рекреаційних ресурсів, які відіграють певну роль у формуванні галузевої та територіальної організації рекреаційних комплексів регіону досліджень, поєднуючи різноважливість кожного з них.

1. Природні рекреаційні ресурси – це компоненти, фактори, речовини та властивості природного середовища, які мають сприятливі для рекреаційної діяльності якісними і кількісними параметрами, а також можуть бути важливими для організації відпочинку, туризму, лікування та оздоровлення. До них належать: лікувальні та оздоровчі фактори багатоцільового призначення (лікувальні кліматичні місцевості, поверхневі води), лікувальні речовини (мінеральні води, грязі, озокерит), а також рекреаційні властивості гірських і передгірських ландшафтів, природно-заповідних територій.

2. Історико-культурні рекреаційні ресурси включають пам'ятки культури, створені людиною, які мають наукове, освітнє значення, становлять пізнавальний інтерес і можуть використовуватися для задоволення духовних потреб.

3. Соціально-економічні рекреаційні ресурси включають матеріально-технічну базу рекреаційних об'єктів, частину місцевих виробництва, яка безпосередньо забезпечує потреби рекреації, об'єкти рекреаційної інфраструктури.

Туристично-рекреаційна діяльність у системі природно-заповідних територій та природоохоронних установ України згідно з «Положенням про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» (№ 256 від 26.07.2022 р.). Згідно з цього положення, рекреаційна діяльність розглядається як діяльність, що здійснюється з метою відновлення розумових, духовних і фізичних сил людей шляхом створення умов для їх загальнооздоровчого і пізнавального відпочинку.

Мезинський національний природний парк є найбільшою рекреаційною установою на Лівобережному Поліссі, завданнями якої в сфері розвитку рекреації є облаштування інфраструктури та здійснення рекреаційної діяльності. У парку представлений весь комплекс природних рекреаційних ресурсів, які сприяють розвитку оздоровчої, лікувальної та пізнавальної рекреації. Також є можливість проведення маршрутної, прогулянкової, спортивної, водної, кінної

та інших видів рекреації, в залежності від характеру використання рекреаційних ресурсів.

У цілях рекреації та різновидового туризму виступають музеї, як один із видів історико-культурних туристичних ресурсів, є об'єктами туристичного потенціалу регіону та зацікавленості туристів. Рекреаційно-туристичний потенціал музейних закладів використовується в навчальних, інформаційних, виховних цілях. Найбільшим попитом серед відвідувачів парку користується Мезинський археологічний науково-дослідний музей імені В.Є. Куриленка в с. Мезин та його філіал в с. Деснянське.

Територія національного парку, окрім унікальних природних комплексів та об'єктів, має 44 пам'ятки археології та 27 пам'яток історії та монументального мистецтва. Для відвідувачів розроблені чотири екологічні стежки та еколого-туристичний маршрут «Від історії до сьогодення». Він має довжину близько 50 км та включає найцікавішими природними та історичними об'єктами території парку.

Річка Десна виступає як важливий компонент природно-рекреаційного комплексу парку (53 км її русла в межах парку) на теренах України є однією з небагатьох річок, що зберегла свій природний гідрологічний режим, заплавні луки та озера. Вздовж її правого берега обладнані дві екологічні стежки «Дивосвіт природи краю, де ходили мамонти» та «Під Деснянськими кручами» протяжністю по 3,5 км.

Також на території парку є помаркований двосторонній регіональний пішохідний маршрут «Вишеньки – Бужанка – Розльоти – Радичів - Деснянське» (код 9405), який дозволяє поєднати репрезентативність цієї території для представлення як природних так і історико-культурних рекреаційних ресурсів на маршруті.

Пішохідний туристичний маршрут співпадає з велосипедним маршрутом «Вишеньки - Деснянське» (код 9406), вони є промаркованими у відповідності до вимог Національного стандарту України (ДСТУ 7450:2013).

На території Мезинського НПП облаштовані 14 «рекреаційних пунктів» у форматі місць масового відвідування, які обладнані навісами, столами, лавками, місцями для вогнища та сміття.

З початком повномасштабного вторгнення на території парку діє заборона відвідування лісів та заборона навігації на воді, а тому відвідування деяких туристичних територій обмежено або заборонене, зокрема такі екологічні стежки як «Рихлівська дача» та «Забілина криниця».

Для послуг рекреантів у парковій інфраструктурі є два будиночки мандрівника у селах Радичів (будиночок «Хотинський») і Городище («Затишок») (21 ліжко-місце), з відповідними санітарно-побутовими умовами.

Таким чином, рекреаційні особливості та сучасна рекреаційна діяльність Мезинського НПП, які визначаються природно-рекреаційними умовами та наявними інфраструктурними засобами, спрямована на розвиток рекреаційної моделі поліфункціональної природоохоронної установи, екскурсійного обслуговування та різних видів відпочинку.